

Yanomae thë ã

Watoriki thëri pë kahiki ã oni
nomeru 21

Dezembro/2003

Wãroho xëpratima thë ã oni

Napë pëni Hwaximu thëri pë
niaiwihhi thë ã oni

Hapënhaha urihi watima pë pihhi kuma yaro 12
Hwaximu thëri pë niararemahe. Kama garimpeiros
yami pë kiã pihio yaro Hwaximu thëri pë
niararemahe. Yanomae yama thë pë niararii tëhë
yamaki yapëkai maa hathoprariohe, Yanomae thë
pëni yamaki kiã totihpraimihe, pë pihhi kuma yaro pë waitiri ikukema Hwaximu thëri pë haikiai
pihio yarohe, wãrogo garimpeiro pë ayoma, yami garimpeiros pë mii waitirimuu puonimi, kama
garimpeiro a patamu a ha yëprariheni garimpeiro pë yai hixiorayoma. Ehi tëhë pë noa thayoma:
awei, Yanomae yama thë pë niaprai kami yamaki niai yarohe, pë noa thayorama. Ehi tëhë thë pë
wai ikuo xoakema, pë ha ikuikini Yanomae thë pë yai nia xoararemahe. Garimpeiro pë yai hixioma
yaro, thë pë pihhi usimonimi. Kama garimpeiro a mania thararepehenaha Yanomae thë pë mania
thaamamu huraremahe poo pëni. Awei, 22 garimpeiros pë kuoma makii pë ka hehuai maowihhi
cadeia aha napë pata pëni, kami Yanomae yamaki nëhë waripuu yarohe yamaki ni yuai pihionimihe.
Kuë yaro 4 pë xiro hehukema yarohe thë yai totihimi.

Mozaniel thë ã oni

Winaha garimpeiros pë pihhi ha kurini Yanomae thë pë
xëpraremahe tha? Garimpeiro pëni Yanomae yamaki ni
waripu yarohe yamaki wãroho xëpraihe. Kama napë pëha
yamaki yayoa yaro yamaki peximaimihe. Kuë yaro yamaki
ni waripumahihe. Hwei napë kiãtima pë waro tëhë chacina
thë pata kupru mahi. Ehi napë pëni yamaki ni waripuu mahi
yaro hapa napë kiãtima pë waro tuteo tëhë pë nohimu
maki ai pë waroa kôki tëhë yamaki ni waripohuruhe. Hapa
urihi a ni koamaihe tëhë Yanomae yamaki matihipë hipi
pariohe wamotima thë pëxë. Inaha thë thaihe napë kiãtima
pëni inaha thë pë thai yarohe Haximuha thë wãroho
xëpraremahe. Yanomae thë pë topoimiha thë pë ha
hixiorini, awei, garimpeiros pëni yamaki topoimihe, pë pihhi
ha kurini ai garimpeiro a ha xëprarini kama garimpeiro pë

hixio nomihirayoma. Awei, Yanomae yama pë xëprai, inaha kama kiãtima pë pihhi ha kurini Haximu
thëri pë wãroho mahi xëprarema, kama garimpeiro e patamuwi e xëprarema yarohe kama
Yanomae thë pë xëa nohopraremahe, kama garimpeiro e mania thararepënhaha Yanomae thë pë
mania thaa nomihiraremahe kama e patamuwi mania ni wayararenoahaha ihi kama pëni e thë
thakepënhaha kama garimpeiro pëni thë pë thaa nohoraremahe.

Ehuana thë ã oni

Yanomae yamakã ka kii, napë pënyamakãyai nohimaimi yarohe Yanomae yamakãha, awei, Yanomae thë pë totihi mahi, napë pihi yai kuimi mahi. Yaro yamakããha xiro hiraã yarohe hiiima yamakããha hiraã yarohe. Kuë yaro Haximu thëri pë xëpraremahe, pë mii xëpraãpuonimihe. Enaha pë pihi kãe kuma: kami napë yamakãwamotima thë pëha Yanomae thë pë ha pihionã thë pë ha hixionã yamakãniyaãtikoohe, kuë yaro yama thë pë xëpraãpihio, enaha pë pihi kãe kuma. Kuë yaro thë pë ixuu nohooma.

Joseca thë ã oni

Napë pë niayuwi thë ã oni

Polícia pëni napë pë xëprariwi thë ã paxio. Napë pë horiowi pë ka xëprarenihi witi pii thë pë xëpraremasihe? Hapë enaha *polícia* pë pihi kuma: napë kihi pënë yamakãmatihi pë thomomaãhathohe, thë tēhë napë pë ka kii pë ha xëprarenihe pë ono maprarioma. Enãmakii *polícia* pë ka kii pë wãroho mahioma makii wãroho pë titianimihe napë pë pairipraãpihiowi e yai pree xuhurumorayoma. Witi pii thë ha napë pë hori hiki maki wama pë xëãtiko tha? Enaha e pë thaprarenihi *polícia* pë wãroho titio maoma napë pë horiowi pënapë pë matihi pë thomomaãmahio yarohe. Kuë yaro *polícia* pënapë pë komi mahi pë xëpraremahe, napë pë

horiowi pë nohotaaãmahimaki oxe thë pë nyai ohtaamamasihe, napë pë kunimi thë pë pihi mohoti xiro pãã yaioma. Kuë yaro napë pataraã pë mori pairama, *polícia* pë yai wãrohooma maki 4 pë xiro titikemahe napë pata pënaã, enaha e thë xiro thapomahe napë pëni.

Esmeraldino thë ã oni

Enaha *policiais* pë pihi kuma, hwei napë pë horiowi pë mao tēhë thë yai totihi, thë pë kua yaro yamakãdinheiro pë hukëãnēhë wariãtihe, yamakãmatihi pë thomomaãnēhë wariãtihe, enaha *policiais* pë pihi kuma yaro napë pë horiowi pë xëpraremahe. Enaha pë pihi pree kuma, hwei yama pë xëprarii tēhë yamakãihurupë kiriiimi hatho, enaha pë pihi kuma, *policiais* pë.

Joseca thë ã oni

Awei, napë pë ihurupë hõriowi pë nohimaimi yarohe pë niararemahe, thë pë xami taãpihioimi yarohe, thë pë thomumuwi thë pë peximaimi yarohe. Kuë yaro thë pë niararemahe, napë pënaã thë pë hoximaowi thë pë nohimaimi yarohe. Awei, ihurupë hõriowi yama thë pë niaprarii tēhë yamakãkahu maepë xamiamai hathoprario, thë pë pihi kuu yaro. Enãihurupë hõriowi pë niapraria thë thë totihiimi. Enaha thë ã kutaoma.

Mozaniel thë ã oni

